

TRANSCRIPTIE VAN HET INTERVIEW MET MW. C.H. OVERDIJK-WORTMAN, 11 JULI 2022

Blz. Inhoudsopgave

1. Biografische gegevens; jeugd; gezin
2. Werk vader; werkloosheid in de oorlog
3. Armoede; oorlog
4. Woning van het gezin; oorlog; leven in gezin
6. Oorlog
8. Schooltijd
9. Vervolgschool: VGLO; werk; uitjes
9. Nonnen
11. Nonnen; werken in fabriek en in huishouding
12. Huwelijk, verhuizing, kinderen
14. Werk; vrijwilligerswerk
15. Familie

I-1: Ik zou het fijn vinden als u eerst uw naam en geboortedatum wilt vertellen.

G: Ik ben Cor Overdijk-Wortman en ik ben van 9-1-1939.

I-1: En Cor is uw hele naam?

G: Cornelia eigenlijk, maar het is allemaal Cor. Vind ik ook goed.

I-1: Bent u vernoemd naar uw moeder?

G: Ja, mijn moeder heette vroeger Neel, maar dat was natuurlijk ook Cornelia [van der Zwet].

I-1: En waar bent u geboren?

G: In Roelofarendsveen.

I-1: Niet in Leiden dus, maar u bent wel een echte Leidenaar?

G: Ik was zes weken toen, vertelden mijn ouders, we gingen verhuizen. Dus ik weet er eigenlijk niks van. Ik weet wel waarom we zijn verhuisd, want ik had drie broers en die werkten in Leiden op een sigarenfabriek, Wijtenburg of zo. Weet ik niet zeker. En de reis iedere keer naar Roelofarendsveen was te duur. Dus toen is mijn moeder naar Leiden gegaan.

I-1: En uw vader werkte?

G: Mijn vader werkte in Zoeterwoude, dus dat was natuurlijk allemaal in de buurt. Maar ik geloof nooit dat ze zich Leidenaars hebben gevoeld. Dat heb ik nooit ervaren als kind zijnde. Hun roots lagen in Roelofarendsveen, maar ze moesten hier of ze zijn er blijven wonen. De jongens kregen een vrouw en mijn zusters een man en wij ook, dus toen konden ze wonen waar ze wilden.

I-1: Kunt u iets vertellen over het gezin waar u uit komt?

G: Mijn moeder kreeg eerst drie jongens en toen kreeg ze zes meisjes. Dus dat waren negen bij elkaar. De jongens waren natuurlijk ouder dan ik, dus daar weet ik eigenlijk weinig van, want die moesten in dienst in de oorlog en noem maar op. Ik weet alleen dat mijn twee oudere zusters ons met z'n tweeën hebben opgevoed eigenlijk. Want mijn moeder had daar geen tijd voor en misschien

ook geen zin in, dat weet ik niet. Maar ik heb het nooit als een gemis gezien. Als we uit school kwamen was mijn moeder er. Mijn zussen werkten inmiddels, dus die waren er niet.

I-1: Toen u geboren werd in 1939 had u dus al drie oudere broers en ook oudere zussen? Was u de jongste?

G: De op één na jongste. Mijn jongste zus is overleden, die was van '42 [Johanna Cornelia, geb. november 1941]. Dus dat was echt een oorlogskindje. En ja, ik ben nog alleen, ik heb geen broers en zusters meer. Dus dat is niet altijd leuk. Dat zijn wel dingen die je mist, hoor. Maar ja, het is niet anders, je doet er niks aan.

I-1: U hebt wel neefjes en nichtjes?

G: Ja, die heb ik zat. En daar gaan we heel goed mee om; we hebben heel goed contact. Ja, met de een wat meer dan met de ander; dat gaat nu eenmaal zo. Met mijn oudste zus haar kinderen heb ik heel veel contact en met die van de jongste ook. Mijn zwager is dan weer getrouwd, maar ik heb nog altijd contact met hem. En met de kinderen ook. Maar ja, op een andere manier. Met feestjes en verjaardagen, maar niet dat je zegt: ze komen iedere dag koffiedrinken. Maar dat hoeft ook niet.

I-1: Wat deed uw vader eigenlijk; u zei dat hij in Zoeterwoude werkte.

G: Ja, die werkte bij een soortement houtindustrie [Leidse Houtimport]. Dat was hout sorteren, die balk hoorde bij die balk en die plank hoorde bij die plank. En ja, er werd eigenlijk heel weinig over gesproken. Hij had alleen werk. Dat wist je dan als kind zijnde; dat was een feit.

I-1: Hij was geen timmerman?

G: Nee, hij was gewoon – losse arbeiders noemden ze het vroeger. Maar wat hij in Roelofarendsveen heeft gedaan, ik denk iets in de tuinen. Daar werd eigenlijk niet over gesproken. Hij had in ieder geval een baan en dat was goed.

I-1: En heeft hij ook in de oorlog werk gehad?

G: Hij is wel werkloos geweest, een jaar of zes, maar ik geloof dat dat in of na de oorlog was. Want toen was het allemaal een beetje los-vast. Maar ik dacht dat mijn moeder altijd zei: "Hij heeft zes jaar werkloos gekregen." En toen kregen we een soortement steun of wat dat ook was. Maar als kind zijnde mocht je dat niet weten.

I-1: Maar het kan dus ook zijn dat dat voor de oorlog was?

G: Ik denk dat het ook nog in de eerste jaren van de oorlog was. Want dan was er wel veel werk, maar meer voor de jongelui. En mijn vader was natuurlijk geen vakman. Hij kon geen huizen bouwen. Ik geloof dat dat er ook mee te maken had, maar dat durf ik niet zeker te zeggen hoor. Dat was weer heel anders natuurlijk, want ja, daar mocht je je niet mee bemoeien.

I-1: Maar heeft u wel meegekregen dat er armoede was doordat uw vader geen werk had?

G: Nee, nee. Wel in de oorlog. Toen wel. Dat was met eten meer armoe hè. En met licht en zo. Maar niet, nee, dat weet ik bijna niet. Maar ik heb niet het idee dat dat het was.

I-1: Want in de oorlog hadden jullie wel eten?

G: Nee, nee, nee, nee. Mijn vader ging de boer op met mijn oudste zus, met de handwagen of de kinderwagen en dan is hij wel eens met eten thuisgekomen, maar hij had ook wel eens niets natuurlijk. Mijn moeder had een zus en die had geen kinderen en ze woonde vlakbij. Mijn oom was

tuinman ergens en die had vaak eten voor ons. Van het land of dat hij dat van de familie kreeg, dat weet ik niet. Ook dat ging aan onze neus voorbij, want het was er en dat was eigenlijk belangrijker dan waar het vandaan kwam. Ja toch?

I-2: Ja, als jong kind vraag je je dat niet af hè.

G: Maar ik weet ook dat ik op zolder moest fietsen. Het was een dynamo en die gaf dan licht op de een of andere manier. En dan moesten we om de beurt fietsen. Op zo'n wiel. Nu zou ik het leuk vinden, maar toen was het helemaal niet leuk, want je moest blijven fietsen. En zolang het licht aan mocht in de speruren, want dat mocht natuurlijk ook niet.

I-1: Maar die fiets stond op zolder?

G: Ik weet niet of het echt een fiets was, maar het was in ieder geval een wiel met twee trappers, waar je zo op kon fietsen. Ze fietsen er nu ook op voor de lol, maar wij moesten het doen. Dat was natuurlijk niet leuk.

I-1 en I-2: Nee!

G: Je zat op een donkere zolder en je moest maar fietsen. Dat was helemaal niet leuk.

I-2: Dat moest u ook al.

G: Ja, ja, dat moest om de beurt. Ik was een jaar of zes, zeven na de oorlog. Toen kon je al meedoen. Mijn vader had van die blokken op de trappers gemaakt. Van die houten blokken en daar moest je dan mee fietsen. Het zal echt niet altijd leuk zijn geweest, maar we deden het om de beurt. We zullen best wel kwaad zijn geweest en gemopperd hebben, maar ja. Ook dat mocht.

I-1: U vertelde, uw jongste zusje was uit '42, dus echt een oorlogskind. Was er wel eten voor dat kindje?

G: Nou, ik weet dat er op de Hooigracht het ziekenhuis was, het Elisabethziekenhuis. Daar kregen de vrouwen die een baby hadden of in verwachting waren, die kregen dan iets van melk of melkpoeder. Er was in ieder geval iets voor baby's. Of mijn vader dat ging halen of mijn moeder, dat weet ik niet. Maar dat hoorde ik wel altijd vertellen. Dat was iets speciaals voor die mensen. Voor die baby's en voor die ouders was er wel wat. Maar ik heb echt wel aardappelschillen gegeten hoor. En bloembollen poffen in de kachel. Op zo'n ouderwetse kachel, die ze nu voor de sier neerzetten.

I-1: Waar brandde die op? Want er waren geen kolen.

G: Nee, dat weet ik eigenlijk niet of dat op kolen brandde. Het meeste hout, want mijn vader mocht dan van die blokjes wel eens meenemen, waar hij werkte. Er werd van alles in die kachel gegooit.

I-2: Een allesbrander hè?

G: Ja, want ik weet wel, we hadden van die balken op de zolder en die werden weggezaagd of een onderkant van de deur. Maar daar mocht jij dan je bloembollen in pellen. Maar het was verschrikkelijk vies.

I-1: Echt waar? Kunt u het nog proeven?

G: Ja, ze hebben het wel eens over linzen. Als ik de naam al hoor, ik ga echt over mijn nek. En misschien zijn ze nu anders en lekkerder, maar ik moet er niet aan denken dat ik dat zou moeten eten. Verschrikkelijk! Je at alles wat er maar voorbijkwam. Er kwam niet zoveel voorbij, maar dat was echt vies hoor. Aardappelschillen ook niet hoor, die stonken natuurlijk verschrikkelijk. Je hebt hier

een friteskraam, dat is met schil. Ik kreeg er een bon van, nou, het was niet aardig. Ik heb hem echt in de Nieuwe Rijn gegoooid. Nee, dat nooit meer. Ik moet er niet aan denken. Dus dat hou je dan bij je.

I-1: Maar als u hier thuis een mandje met aardappelen heeft en er zitten toevallig een paar muffe aardappelen bij?

G: O, dan gaat ie weg. Dat is een lucht, die kan je niet meer verdragen, die kan je echt niet verdragen. Dat kan je ook niet navertellen; dat zit bij jou. Dat zit van binnen; dat is heel vies.

I-1: Zijn er nog meer van dat soort dingen waar u echt iets aan overgehouden hebt?

G: Nee, het was die aardappelen en die linzen, dat was het ergste. Ja, en vroeger moest je de zolder dan ook dweilen, dat was allemaal na de oorlog, als kind zijnde. Want er waren vlooien. En dan moest je dweilen met lysol. Die geur kan ik niet meer voor me halen, maar dat moet niet lekker zijn geweest, want we gingen allemaal erg hoesten. Dus of dat met die lysol te maken had?

I-2: Dat is ook troep.

G: Ja, dat slaat op je keel. Maar het most voor de vlooien.

I-1: Maar vroeger roken ziekenhuizen daar toch ook een beetje naar?

G: Ja, het was natuurlijk ontsmetten. Maar het was geen fijne lucht hoor, dat was het niet. Of het geholpen heeft, weet ik niet. Wij zullen ook wel vlooien gehad hebben. Het zal wel, want iedereen had ze. Maar dat zijn dingen, dat blijft je dan ook wel bij, hè.

I-1: Waar woonde u eigenlijk in Leiden?

G: Op de Waardgracht [nr. 14]; we hadden een heel groot huis. Het was een winkel geweest. Het was de eerste verdieping twee kamers, de woonkamer en de nette kamer. Dan boven twee slaapkamers met twee bedsteden erin en een hele grote zolder. Dat was een beschoten zolder en daar konden we allemaal slapen. De meiden sliepen dan meestal op de kamers en de jongens boven. Het was ook wel eens ruzie, dan werd het overgedragen. Moesten wij op de zolder en de jongens op de kamer. Dat werd dan onderling opgelost, zoals ze dat dan nou noemen. Het zal niet zo zijn gegaan als ik het zeg, hoor.

I-1: Die jongens waren al een stuk ouder.

G: Ja, daar heb ik weinig aan gehad. Een was maagpatiënt, dus die was ook helemaal afgekeurd om in de dienst te gaan bij de Duitsers. En de twee anderen moesten natuurlijk werken voor de Duitsers.

I-1: Die zijn dus opgehaald, zeg maar?

G: Ja, de jongste dan is heel lang weggeweest. Dat mijn moeder niet wist waar hij was. Van die ander kreeg ze af en toe wel eens bericht via via. Ik weet niet hoe dat ging, want ze had natuurlijk geen telefoon. Ik denk dat dat toch van de militaire politie of het Rode Kruis was. Maar daar kan ik me weinig van herinneren. Ik weet nog wel de angst van mijn moeder, dat weet ik nog wel. Maar die broers zijn gelukkig teruggekomen. Maar ja, toen moesten ze in de dienst en na de dienst gingen ze trouwen.

I-1: Dus u heeft ze niet veel meegemaakt?

G: Ik heb ze niet veel thuis gemerkt, nee. Dat was allemaal voor mijn tijd. Wat wel jammer was, want het was natuurlijk wel leuk, drie broers. Ik had zussen zat.

I-1: Maar jongens is wel leuk dan.

G: Maar het zal niet zo leuk geweest zijn als wij ons voordeden; we hadden ook wel eens ruzie. Maar ja, dat hoort erbij. Maar niet zo dat je een vete hebt, wat jaren duurt. Dat hoorde je toen niet, gelukkig niet.

I-1: En hoe was het leven in het gezin met al die kinderen verder? Had u water en elektriciteit?

G: Ja, dat hadden we allemaal. We hadden alleen geen toilet; we hadden een plee op de plaats. Maar dat had geloof ik iedereen. Wij hadden het heel luxe, want wij hadden een gootsteen met een kraan en heel veel mensen hadden een kraan in de gang. Maar dat hadden wij niet; ik geloof dat dat wel een beetje luxe was. Waarom weet ik niet, maar dat was wel zo.

I-1: En dan in de keuken in de teil.

G: Jaaa, in de keuken in de teil. Maar mijn zusje en ik hadden een verse teil. Want de anderen waren ouder, dus die waren allemaal al gewassen. Wij waren als laatsten en we kregen nieuw, schoon water.

I-1: O, wat heerlijk!

G: En schone kleren, ik zeg geen pyjama. Dat zal wel een hemd geweest zijn, maar het was schoon. En je was zelf ook schoon. En met groene zeep werd je gewassen.

I-1: Kunt u zich dat gevoel dat je dan zo lekker schoon was nog herinneren?

G: Ja, dat kan ik me heel goed herinneren. Ik heb altijd gezegd: of ik nou later rijk ben of arm, ik ga elke dag mijn bed verschonen.

I-1: Doet u dat nu zelf ook?

G: Nee, dat is me te veel werk.

I-1: Maar dat gevoel van schoon ...

G: Ja, ik denk dat dat er wel mee te maken had.

I-2: En die lakens die gestreken waren.

G: Nou, wij hadden geen lakens, wij hadden gewoon paardendekens. Maar het was toch fris en je had natuurlijk een strozak.

I-1: En daar zaten al die vlooiën op.

G: Ja, dat had iedereen, en luizen ook. Maar dat werd dan heel goed bijgehouden, ik geloof met een of andere manier.

I-1: Met lysol?

G: Mijn moeder deed het geloof ik met petroleum, voor luizen. Maar dat weet ik niet hoor. Ik weet wel dat het verschrikkelijk stonk. En dan moest je met een wit laken of een hemd, weet ik dat, en dan werd je haar gekamd; dan was je de luizen kwijt. Maar je stonk naar de petroleum.

I-1: Maar dat was bij iedereen, denk ik.

G: Daarom, ik geloof niet dat je dat rook. Tenminste, ik kan me dat niet voorstellen.

I-2: Als iedereen het heeft is het niet zo erg he.

G: Nee, behalve als je uit een groot gezin kwam. Er woonde een naast ons, enigst kind, een meisje. Nou, dat vond ik helemaal niet leuk natuurlijk. Want zij had een fiets en ik niet; daar was ik best heel stinkend jaloers op. En dan moest ik altijd haar knoopjes dichtdoen en de rits en dan dacht ik: "Die moet kapot zijn." En ze woont hier nu in de buurt en dan zegt ze: "Jij hebt wat jurken van mij kapotgetrokken." Nou, dat kun je wel zeggen. Het zullen er niet zoveel geweest zijn, maar dat blijft je altijd bij, zulke dingen. Je moet ook gewoon leren dat dat niet mag.

I-1: Maar wel leuk dat u haar nog kent. Dat u het hebt uitgepraat.

G: Nou ja, uitgepraat. We hadden ook vaak ruzie. Want ik was een bijter. Wat heel gemeen is, en mijn zoon heeft het ook gedaan. En er is niks zo gemeen als kinderen bijten he. Dus dat zegt ze ook altijd: "Je beet nog in mijn rug ook", en dat heb ik ook gedaan. En dat heb ik teruggezien bij mijn zoon en dat is heel moeilijk af te leren. Maar het is heel wreed. Het is eigenlijk heel gemeen. Ik weet nog wel dat de tanden in de rug stonden en dat mijn buurvrouw naar mijn moeder kwam en dat ik op zolder zat. Anders had ik een pak op mijn mieter gehad. Dat kon je wel nagaan. Dus ik vond het zelf ook niet leuk, maar ik weet niet wat het was.

I-2: Het is een soort onmacht hè.

G: Of je dat moest doen of je jaloezie uiten. Dat weet ik niet. Maar het was in ieder geval niet fijn.

I-1 en I-2: Nee.

I-2: U bijt nu toch niet meer?

G: Nou nee hoor, het is nu wel over.

I-1: Hoe hebt u het afgeleerd?

G: Door veel op je mieter te krijgen natuurlijk, want het was een fikse straf, wat je kreeg.

I-1: En wat voor straf kreeg je dan?

G: Nou, ik zat op zolder en dan moest ik excuus gaan maken en daar meende ik natuurlijk helemaal niks van. Want jij dacht: Nou daag, dat loopt wel los. Maar je moest het iedere keer weer doen en dan weer met haar gaan spelen tot het weer begon.

I-1: Maar u werd niet geslagen?

G: Nee, niet geslagen. Ik kan me niet voorstellen ... Ik kreeg wel eens een schop onder mijn kont, dat zal ik best wel gehad hebben. Maar niet echt geslagen, dat heb ik mijn vader en moeder nog nooit zien doen. En mijn vader was best driftig hoor, als ik laat thuiskwam; als hij een hamer in zijn hand had gehad, had hij gegooid. Dat zei hij dan: "Nou vermoord ik je", en dat kan ik me best voorstellen. Dat heb ik ook gezegd tegen mijn kinderen. Of ik plak ze achter het behang. Dat hoorde er ook allemaal bij.

I-1 aan I-2: Wil jij nog iets weten over de vroege jeugd?

I-2: Misschien kan mevrouw dat verhaal over de Duitsers op zolder nog een keer vertellen.

G: Ik weet nog, als kind zijnde had je een zwembad, de Overdekte, dat was vroeger een kerk, maar dat hebben wij niet meegemaakt. En dat ze over de Haarlemmerstraat wandelden met grote laarzen en geweren. En je wist niks van de oorlog, maar je wist dat dat niet goed was. Want er was onder alle mensen een angst. En je wist ook dat het niet goed was. En we hadden aan de overkant, ja, ze noemden het NSB-ers, maar wat het precies was, wist je ook niet. Maar het scheen allemaal

verraden te worden als jij ... Want mijn vader had een radio, radio Oranje, en er was een plank uit de vloer en dat werd dan onder de vloer gedouwd. Je wist wel dat dat weggedouwd moest worden, maar je wist niet waarvoor. Dat kwam niet ter sprake of je mocht het ook niet weten. Maar je voelde wel dat er spanning was.

I-2: Zijn ze bij u thuis geweest?

G: Eén keer; dat weet ik nog heel goed. Wij sliepen op de kamer en mijn broers sliepen boven. En die ene jongen die last van zijn maag had, had er geen last van. Die had papieren, vrijstelling van alles, en mijn andere broer had mijn vader.... Ja, hoe moet ik dat nou zeggen. Je had van die bedden met spiralen, daar zaten nog een soortement van die krullen aan, zal ik maar zeggen. En hij had mijn broer daaronder vastgebonden, dat hij niet op de vloer lag. Maar die man had er ook niet aan gedacht. Die Duitsers kwamen de trap op op zolder, dus het eerste wat ze zagen was dit natuurlijk. En dat weet ik nog dat er toen vreselijk tumult is geweest, want die werd afgevoerd. Dat vergeet je als kind niet. Iedereen was toen heel verdrietig, want je wist ook niet of ze heel terugkwamen. Dat was heel verdrietig. En ook die dingen blijven je altijd bij, hè. Als er echt zo'n oorlogsfilm is, wil ik er niet naar kijken; ik ben er ook niet benieuwd naar. En ze zijn nog altijd hetzelfde. Altijd het schreeuwen, altijd de overmacht: Hier ben ik; en dat is toch altijd bij je gebleven.

I-2: Ja, dat snap ik.

G: Want wij hadden mensen op de camping staan, ook echte Duitsers. Hele aardige mensen natuurlijk. En ik stond een keer ergens een jerrycan water te vullen, dat moest ik ergens voor hebben. Er kwam zo'n Duitse man aan, die pakte mijn kan en zette hem zo neer. Ik dacht: Wat gaat hij nou doen? Ik zeg: "Mijn ding moet ook vol hoor". En toen ging hij natuurlijk ook met z'n grote waffel en ik denk: Ja, stik. Dus ik heb dat ding omgeschopt en de mijne er neer gezet. Ik dacht: Bekijk het maar. Weet je wel, dat heerserige. En ik had een Duitse vriendin, een schat van een meid, en die had een schoonvader en als we die zagen, ging het altijd over de oorlog. En ik dacht: Wat ben je een vervelende man. Die zat ons een beetje uit te horen, hoe wij dat hadden ervaren, maar ik dacht altijd: Nou, tegen jou praat ik niet. Zo'n toon, zo'n hele echte, weet je wel. Die had het altijd over die Kriege en dan dacht ik: Man, houd je bek een keer, dat is geweest.

I-1: Misschien voelde hij zich schuldig?

G: Ja, dat zal wel, maar daar was hij nu te laat mee. Daar hadden we niks meer aan.

I-2: Nee, dat is waar.

G: Maar dat mag je natuurlijk nu niet meer doen, want die jongelui hebben er ook niks mee te maken, maar dit was echt zo iemand: "hier ben ik". Hij heette ook Adolf.

I-1 en I-2: Ja, ja.

G: Dus daar kwam het al. Ik zei: "Hij heet ook nog Adolf."

I-2: Hij had zijn naam niet veranderd?

G: Nee, dat moest hij misschien nog doen. Dat zijn dingen, die blijven je toch bij. Ik geloof niet dat je dat ooit kan vergeten, want dat is natuurlijk een hele angst geweest. En ja, dat vergeet je niet gauw.

I-1: Zijn er meer dingen van de oorlog die u niet vergeet?

G: Nee.

I-1: Hoe ging dat, moest u met bonnen eten halen?

G: Ik weet nog wel dat mijn moeder een boekje had. Ik dacht gewoon voedselbonnen of zo. Ik zie ze nog wel voor me, van die gele bonnetjes. En boekjes had mijn moeder ook. Maar dan stonden we wel in de rij voor eten te halen hè. Dat werd dan uitgedeeld. Als kind waren we dan met z'n tweeën. De een moest dan staan en de ander mocht dan weer naar huis. Maar je stond een uur of je stond twee uur. Dat was bij ons, ik weet niet of dat u bekend is maar in de Groenesteeg heb je zo'n graf. Een Joods graf is het, heel oud. De Begraafplaats, en daar had je een school en daar moesten we dan eten halen. Maar je was ook wel eens aan de beurt, was het eten op. Dus dan stond je met je pannetje of je zakje en dan kreeg je niks. Maar dat ging om de beurt; als de een bijvoorbeeld een half uur had gestaan. Want we hadden thuis natuurlijk genoeg meiden en we hebben [...]. Maar dan had je wel de pee in als je aan de beurt was en het was op. Dan had je weer niks.

I-2: Dat snap ik, ja.

G: Dus dat zijn allemaal teleurstelling, die je wel bijblijven hoor. Maar ja, iedereen had dat. Ook je vriendinnen stonden er. Er was geen schaamte bij.

I-2: Nee, natuurlijk niet.

G: Ik weet ook wel, na de oorlog, dat was scabiës, schurft. Het begint nu weer te jeuken. En dan mocht je naar het badhuis. Eerst werd je ingesmeerd, bij een soort GGD, met van die grijze zalf, het zit in die potten, ik weet niet meer hoe het heet, sudocrème ofzo, heel goed is het, als kinderen een rauw kontje hadden dan moest je dat insmeren. En daar werd je dan helemaal mee ingesmeerd, het was heel vies, en dan mocht je een week niet douchen. Nou ja, we hadden geen douche, je mocht niet in de teil en dan moest je na een week terugkomen; je kleren werden daar gewassen en jij werd helemaal gewassen, in het badhuis. Dat was een luxe hoor, dat badhuis, dan was je herboren, echt herboren. Of het later nog terugkwam, dat weet ik niet meer.

1-2: Nu komt het weer terug hè, bij studenten?

G: Ja, het was echt schurft. Het was echt schurft, met allemaal van die korstjes en velletjes.

I-1: En ging u dood van de jeuk?

G: Nou, ik geloof dat dat wel meeviel, dat weet ik niet meer, maar het was wel vies, vooral met die zalf; je voelde je ook heel vies, met die zalf, en dan werd je lekker gewassen met groene zeep en met de borstel hè. Je werd lekker afgeschrobd, die roofjes en velletjes die moesten eraf, maar daar gaf je niet om, je vond het heerlijk, en, je was in het badhuis. Het was wel luxe. Het was niet in de teil. Of je nou een handdoek kreeg of daarna zeep, dat weet ik niet meer. In ieder geval, je genoot ervan. Dat is toch heerlijk. Dat zijn de mooie momenten die je als kind hebt.

I-1: Zullen we eens naar de school gaan? Uw schooltijd?

G: Ja, ik heb op de Oude Vest bij de nonnen gezeten, dat was de kleuterschool. Ik geloof dat ik vier jaar was toen we daarnaartoe gingen.

I-1: Dat was nog in de oorlog?

G: Ja, dus er was nog heel weinig school, maar wat er nog was, daar zijn we wel naartoe gegaan. Mijn oudere zussen niet, want toen was er helemaal geen school meer. En dat was niet fijn, want ze waren heel erg streng. Nonnen zijn heel streng hè? En dat zal ik best wel eens verdiend hebben, want m'n moeder is nooit naar school geweest, maar ja, ik vond het erg streng. En ze sloegen wel hoor, op je vingers met een liniaal, dat wel. Maar ook dat, dan gingen je ouders niet naar school, want je had het verdiend. Of dat goed is of niet, dat weet ik niet. Ik heb het die mensen nooit kwalijk genomen.

I-1: Want ze wisten misschien niet beter en er werd overal geslagen.

G: En toen gingen we naar de andere school. De eerste tot de zesde klas. Nou, dat heb ik ook heel leuk gevonden, met veel vriendinnen, en dan had je lol. Je ging lopen naar de Leidse Hout, met de meiden allemaal. Met een fles dropwater; die werd dan voor je gemaakt. Je had een fles water en er ging dan een droppie in de fles en dan had je zogenaamd dropwater. Het had geen smaak, het had geen kleur, maar je had wat te drinken. En je kreeg wel eens een doosje met kaakjes mee voor onderweg. Het was net of je naar het buitenland ging. Je moest lopen, maar het had heel leuke kanten. En toen ben ik naar het VGLO gegaan.

I-1: Hadden jullie trouwens uniformen?

G: Nee, iedereen had zijn eigen kleren.

I-1: En het waren allemaal meisjes?

G: Ja. De jongens zaten aan de andere kant, bij de paters. Wij zaten aan de Oude Vest en dan had je de andere school, ook aan de Oude Vest, maar dat was een beetje apart. Je had de kleuterschool en daarnaast de zesde klas tot de elfde, twaalfde klas. En toen ben ik naar de VGLO geweest, maar dat heeft nooit wat voorgesteld.

I-1: Dat was het Voortgezet Lager Onderwijs?

G: Ja. Er was niets om te koken en er was niets om te maken. Ik heb één keer een sloop gemaakt. Waar die op leek weet ik niet, maar in ieder geval niet op een sloop. En je had dan kookles, maar er was niets om te koken. We hadden geen lokaal om te koken. Dus dan ging je naar de Hooigracht waar de Lichtfabriek vroeger was en daar mocht je dan koken, één keer in de maand of één keer in de zes weken. Ik weet niet of ik ooit gekookt heb, maar tegen de tijd dat je bij een gasstel aan de beurt was, dan was het tijd om naar huis te gaan, wat veel leuker was. Thuis mocht je je nooit met eten koken bemoeien, want dat deed mijn moeder altijd.

I-1: Uw oudere zussen ook?

G: Nou, die zullen wel eens hebben moeten helpen. Ja, maar die werkten natuurlijk. Dat hoefde dan niet.

I-1: Gingen jullie allemaal werken?

G: Ja, allemaal. Twee waren in het huishouden, en dan had je de wolfabriek en je had ook, op de Morsweg, De Sleutels, die was er ook, een conservenfabriek. En mijn moeder haalde thuis bonen af, dat was van de Vita, dat was ook een heel groot concern van groente en fruit. En dan haalden we bonen af. Dus als je uit school kwam, dan zat je moeder al te wachten met de bonen. En ook de vakanties, en dan één dag gingen we naar de Speel- en Theetuin, aan de Zoeterwoudsesingel. Nou, dat was feest hè!

I-1: Was het waar nu het Plantsoen is?

G: Nee, het was verderop, bij die gebouwen van de Universiteit, bij de Grote Beer, aan de overkant. Daar was een heel grote, mooie speeltuin. Nou, dat was fantastisch, zo prachtig.

I-1: Dan gingen jullie één dag in het jaar?

G: Ja, één keer in het jaar, en dan ging mijn vader ook mee. Dat was natuurlijk helemaal mooi. En dan gingen niet alle zussen meer mee, want die werkten of hadden vriendinnen of weet ik wat. Ik ging

dan met mijn jongste zusje, mochten we daar naar toe en je had ook je vader en moeder voor jou met zijn tweeën en dat had je anders nooit. Dus dat was ook mooi.

I-1: Dat was echt een uitje!

G: Ja, dat was echt een uitje. En dan kregen we ook nog ijs, of we kregen limonade of weet ik wat, maar we kregen in ieder geval wel wat. Frites had je nog niet, want dat zag je nog niet. Dat was feest, dat was geweldig. Gek hè? Dat je daar zo op terug kijkt, dat je daar zo tevreden mee was.

I-1: Fijn!

G: Ja, dat was heel fijn en dat waardeer je nog altijd.

I-2: Uw ouders probeerden er wel echt wat van te maken?

G: Ja, zeker weten. Als je jarig was, waar ze het vandaan haalden weet ik niet, maar er was altijd een cadeautje, een zakje drop, of een ballon, of een potlood. Er was altijd wat. Er was ook altijd feest.

I-1: Er werd ook voor u gezongen?

G: Ja.

I-2: Ik wil nog wel graag wat meer van die nonnen weten. Haalde u wel eens streken uit?

G: Ja, zeker weten. Ze zeiden ook dat de nonnen kaal waren, maar dat weet ik niet hoor. Maar als we gym hadden, dan werd je door de non naar de gymzaal gebracht, want je mocht natuurlijk niet alleen en dan werd je ook weer opgehaald en dan met die bal probeerde je altijd die kap eraf te krijgen. Het is één keer gelukt, maar je kreeg zoveel straf. Je was dat niet vergeten natuurlijk. Het was ook heel gemeen.

I-1: Wat zat er onder die kap?

G: Dat heb ik nooit gezien. Dat had ik graag willen zien. Ze hadden daaronder dan nog een witte lap, zal ik maar zeggen, en wat daaronder zat, of ze dat ervoor deden als ze dan zo'n kap ..., dat zal misschien met wind ofzo gebeurd zijn. Maar het was natuurlijk wel dolle pret. Maar voor de rest kon je echt geen kattenkwaad uithalen. Ze waren niet mis hoor.

I-1: Want behalve met die liniaal?

G: Ze hadden zo'n kast, en dat was dan aap-noot-mies, daar hing dan zo'n plaat en die kast was dan zo hoog. En ik weet wel, ik had een vriendin en dat was een dondersteen en die werd vaak op die kast gezet. Daar kon ze natuurlijk niet af springen en dan moesten wij op de schouders om haar te verlossen en dan benen maken als ze kwamen, want je moest natuurlijk heel lang schoolblijven. Maar dat hebben we heel vaak gedaan, en dat was natuurlijk prachtig en dolle pret.

I-1: Maar dat jullie dat durfden met die nonnen.

G: Ja, je moest wel ... eh... je wist dat je straf kreeg. Natuurlijk wist je dat, maar ja, met zijn allen was het ook sport.

I-2: Ja, als je met zijn allen straf krijgt, is dat ook niet zo erg hè?

G: Je moest dan zeggen wie het had gedaan. Er waren mensen bij die zeiden: "Zij heeft het gedaan." Misschien ik ook wel, dat weet ik niet. Maar we hadden wel dolle pret hoor. En dat is altijd gebleven natuurlijk. Ja, je mocht het niet. En dan had je van die heel lange gangen, want het was een klooster. En dan vrijdag- of donderdagmorgen moest je heel vroeg komen, dan moest je zingen bij een

Mariabeeld; nou, dat was natuurlijk ook wat. En onderhand stond je mekaar te knijpen, of haren trekken, weet je wel, en dan moest je ook zeggen wie het had gedaan en dan zei je het niet en dan kreeg je straf natuurlijk. De hele klas kreeg straf; dat was ook normaal. Je vond het niet leuk, maar je deed het wel. Dat was kattenkwaad. Als je daar toch aan terugdenkt, dat dat allemaal kon, dat kun je je niet voorstellen.

I-2: En dat het zo ging hè?

G: Ja, als je het nu vertelt, zeggen ze: "Ja, oma, dat is vroeger." En dat was het ook. Maar voor ons was het leuk.

I-1: En toen bent u na de lagere school een jaar naar de ...

G: Ja, naar de VGLO. Dat was helemaal niks, dus mijn moeder zei: "Wil je niet leren, dan ga je gewoon werken." En toen had ik dolgraag met kinderen verder willen gaan en toen heb ik een jaar op een schooltje, ... nou ja, het was gewoon stage, het was gewoon niks, het was op kinderen passen, laat ik het zo maar zeggen, maar ja, dat werd niet betaald. Dus toen zei mijn moeder, ze moesten allemaal werken: "Dan moet jij ook werken." Ja, ze moesten allemaal werken, dus dat was eerlijk. Nou, toen ben ik dan naar de ELMI gegaan, dat was leuk, maar keihard werken, want de lopende band, dat is natuurlijk keihard werken, die band gaat maar door en jij moet het bijhouden.

I-1: Want wat deed u dan bij Elmi?

G: Ik deed boorden draaien, boorden stikken. Niet op de overhemden, maar de boorden helemaal klaarmaken, dus eerst zo'n randje waar de boord dan in viel en dan de echte boord. Dat is wel erg leuk geweest, maar ook heel streng. Want je moest klokken als je kwam en klokken als je wegging en als je te laat kwam, drie maal in de maand of vier maal, je kreeg als je de band goed bij kon houden vijf gulden premie, extra. En als je dan te laat kwam, dan werd de premie ingehouden, niet een gulden eraf ofzo maar dan in één keer de hele premie. Ik moest van de Waardgracht lopen naar de Lammenschans, dat was best een end, dus je moest pittig doorlopen. Ik mocht wel eens op de fiets als die meiden niet naar hun werk hoefden, want die hadden een fiets, want die werkten allemaal. En toen ik dan later ook ging werken, mocht ik ook een fiets kopen, op afbetaling. Maar toen had ik hem nog niet, dus dan moest je lopen, dus je wilde wel doorstappen, voor je premie. Maar dat was toen voor die tijd normaal.

I-1: Je zat dus allemaal aan de lopende band eigenlijk; die boorden kwamen langs.

G: En dan moest je dat bijhouden, en die had 'm geknipt en die had 'm in model geregen of gespeld en die had hem afgestikt en ik moest dan die onderboorden eraan doen en dan helemaal doorstikken, zo eromheen.

I-1: Met de machine.

G: Ja, de volgende die zette 'm op het overhemd en de vierde deed een stukkie mouwen. Aan het eind van de band was er een overhemd klaar. Dat waren heel mooie overhemden hoor, heel mooi. En er werd weleens veel afval versneden, want we hadden een snijzaal en dat moest allemaal met patronen, wat normaal was toen, en dan viel er wel eens een voorkant af of een achterpand. En dan kon je dat kopen, voor, ik geloof een gulden ofzo, en als je dan een achterkant en een voorkant had, dan had je een blouse. Dus dat werd ook gedaan. Je was dan één keer aan de beurt, want je mocht natuurlijk niet te veel versnijden, dat mocht ook niet.

I-1: Werkte u met veel mensen aan die overhemden?

G: Ja, er werkten heel veel mensen. We hadden een heel groot lokaal en dan had je de muziek van de arbeidsvitaminen en dan kon iedereen meegalmen, natuurlijk. Dat was geweldig. Dat was echt gezellig, ja. Als je die panden te pakken kreeg, dan was je dolgelukkig, want dan had je een witte blouse, of een streepblouse.

I-1: Heeft u dat lang gedaan?

G: Ik denk wel een jaar of vijf.

I-1: Betaalde het eigenlijk wel goed?

G: Ja, ik weet niet precies. Je had allemaal standaardloon of je nou op de snijafdeling zat of je zat op de mouwen, dat maakte niet uit. Alleen als je in de kantine werkte, dan werd je misschien wat meer betaald, maar dat weet ik niet, want dat heb ik nooit gedaan. En toen ben ik in de huishouding gegaan. Dan bij die en dan bij die, want dat vond ik veel leuker, en dat heb ik ook al die tijd gedaan.

I-1: Wat vond u daar leuker aan?

G: Nou, je was onder de mensen en ik vond het ook gezelliger. Die hal was voor mij te groot en dan met zijn allen in zo'n lokaal koffie drinken en je at in zo'n schaftlokaal met zijn allen. Dus dat was niet zo gezellig.

I-1: Druk?

G: Ja, iedereen had zijn beslommeringen, leuke dingen of minder leuke dingen. Maar dan werkte je in de huishouding en dan waren er vaak nog meer, eh, dat was een nanny, zo noemen ze dat tegenwoordig, maar het was een kinderoppas, en je deed dan het huis en er was extra hulp voor het zware werk, voor de kelder doen of de hangzolder, maar dat heb ik altijd leuk gevonden.

I-2: U was dan eigenlijk een dienstmeisje?

G: Ja, wat toen eigenlijk een dienstmeisje was. Dat was heel erg leuk en dat heb ik altijd graag willen doen.

I-1: Was u intern of ging u naar huis?

G: Ja, ik ging dan naar huis. Mijn moeder zei: "Er wordt niet intern gewerkt." Want dan is het ook, intern werken. Toen zijn we getrouwd en ik ben bij m'n moeder in gaan wonen.

I-2: Op de Waardgracht?

G: Ja. We hadden boven een eigen kamer met een kachel en een soortement keukentje. Dat was dan de bedstee. Maar we aten bij m'n moeder, dat was gewoon gezellig. Mijn moeder was het natuurlijk altijd gewend, zo'n hele kluit. Want iedereen mocht altijd naar binnen; mijn moeder zei altijd: "Een aap met een hoge hoed mag naar binnen."

I-1: Dus u kon gewoon altijd vriendjes, vriendinnetjes meenemen?

G: Nou, niet altijd met eten, want er mochten er twee bij en dan was het over natuurlijk, want anders hadden we zelf niks. Dus zo ging dat. Maar ik weet wel, wij waren de vijfde die bij haar introuwden. Dat vond ze zelf ook altijd leuk. Toen hebben we daar, even kijken, mijn zoon was 4 jaar, vier jaar ingewoond. Toen werd onze zoon geboren en toen kwamen er mensen, die kwamen het huis kopen. En toen zei ik: "Ja, wij wonen er in." Wij woonden echt met een vergunning. Mijn ouders zijn toen naar de Aaltje Noordewierlaan [nr. 48] gegaan.

I-1: Dat was in Leiden Zuid-West?

G: Ja. En toen zei ik: “Ja, wij wonen hier in, ik heb ook geen huis.” Zij zeiden: “Dat maakt helemaal niet uit. Wij kopen het gewoon met jullie erin.” Het waren heel aardige mensen. Ik had toen al een zoon en zij had geen kinderen, dus hij werd danig verwend. Tja, dat was niet goed, maar ja, hij is er groot van geworden. We hebben er heel fijn mee gewoond. Totdat dat niet meer ging en toen werden er nieuwe huizen gebouwd aan de Willem de Zwijgerlaan.

I-1: Waarom ging dat niet meer?

G: Nou ja, de mensen, zij was ook in verwachting, het is wel misgegaan, doodgeboren geloof ik, dat weet ik niet meer. Toen dacht ik: wil ook wel op mezelf. Ten eerste: het was een oud huis, geen centrale verwarming. En toen was ik ziek en toen kwam de huisdokter en die zei: “Wil je geen huis?” En ik zei: “Natuurlijk wil ik een huis.” En toen heeft hij ervoor gezorgd dat wij een nieuwe flat kregen. En toen kreeg ik een nieuwe flat, met een douche en zo’n lavet, noemden ze dat, en het was prachtig mooi. Maar wij deden twee gulden vijftig huur met zijn tweeën en toen ging ik alleen naar 17,50. Dat was geld hè! Dus eerst niet en toen wel en toen niet. En toen zei ik: “Laten we het maar doen, want hier kunnen we ook niet blijven zitten.” En toen ging ik meer werken om dat echt te doen.

I-1: En uw zoon ging naar de crèche?

G: Nee, mijn zoon bracht ik altijd bij mijn moeder. Dat was altijd goed. Nou, en toen ging hij ook naar de kleuterschool, dus dan had je meer armslag. En, mijn man is loodgieter en dat werd dan ook allemaal uitgebreid, als het bijvoorbeeld vroer dat de waterleiding kapot ging, dat was natuurlijk prachtig, dan had hij veel klusjes. Zo is het allemaal gegaan. Maar daar hebben we heerlijk gewoond, in de Willem de Zwijgerlaan. Dat is nog steeds een droom en iedere dag dat we erover beginnen zegt ie: “Cor, je gaat glimmen.” Jammer dat dat toen weg moest.

I-1: Is uw zoon daar geboren?

G: Nee, mijn zoon is bij mijn vriendin geboren, want toen ik bij mijn moeder in was, toen kon ik of naar het ziekenhuis, want ik mocht niet thuisblijven, want we hadden boven geen water, wel gas en licht, maar geen water. En toen zei mijn vriendin, al jaren gingen we daarmee om, we zijn er 45 jaar mee omgegaan, en die zei: “Joh, kom bij mij in.” Ze woonde aan de Haven. “Kom bij mij in.”

I-1: Voor de bevalling?

G: Al met al zijn we er een half jaar geweest. En dat was zo geweldig. Ze had zelf ook twee kinderen hoor. Zo’n leuke tijd hadden we, zoveel lol en zoveel lief en leed gedeeld, dat was geweldig. Maar ja, toen moest ik natuurlijk weer terug naar de Waardgracht en toen is dat balletje gaan rollen dat we ook een huis kregen, dat dat gewoon kon.

I-2: Toen waren jullie al uitgebreid tot vier?

G: Ja, dus dan wil je wel. Nee, mijn dochter is aan de Willem de Zwijgerlaan geboren. Mijn zoon is van 1960 en mijn dochter van 1966.

I-1: Maar wat bijzonder dat zo’n huisarts ... was dat een familiehuisarts?

G: Nee hoor, dat was gewoon maar een huisarts. Maar toen ik daar kwam, hij was heel jong en ik was 21. En toen moest ik naar een andere huisarts, want wij hadden thuis dokter Kortmann, dat was een familiedokter. En toen moest ik daarheen, en toen dacht ik: ja, zo’n jonge dokter, daar ga ik niet heen, dat vind ik helemaal niet leuk. Vroeger deed een dokter ook de bevalling; dan hoefde je niet naar de gemeente, dat deed de dokter allemaal, dus dat vond ik leuk. Maar de eerste keer dat ik naar

zo'n dokter moest, hij jong, ik jong, dacht ik: dat ga ik niet doen; dat vond ik eng. Ik ben niet zo engig, maar dit vond ik dan wel ...

I-1: Even wennen.

G: Ja, even wennen, maar het is allemaal goedgekomen.

I-1: En hij heeft u geholpen aan een huis.

G: Ja, dat zal ie wel achter de schermen gedaan hebben, maar dat weet ik niet. Dat was echt een heerlijke man; die kwam ook daarna bij je kinderen en dan zei ie: "Zo, ik ga even zitten. Heb je nog cognac in huis? En mag ik een sigaret roken?" Ja, dat was gewoon. Of we gingen eten en dan zei ie: "Wat eet je dan?" En, ik zeg maar wat, bijvoorbeeld bloemkool, en dan zei ie: "Kan ik mee-eten?" "Nou, ga maar zitten." Ja, je hoorde ook andere verhalen van hem.

I-1: Nu hebben we het over de jaren '60?

G: Ja, mijn zoon is in '60 geboren. Dat was natuurlijk heel fijn. Dat was een geschenk, voor allemaal. Vooral een zoon natuurlijk, en ik weet wel, mijn zussen kwamen om de beurt kijken of er al wat was, want we hadden die dag een feest, een van de zussen was 12,5 jaar getrouwd en dan de andere dag, kwamen ze allemaal bij elkaar. De Haven en de Prinsenstraat, dat was ... en dan kwam er ieder half uur iemand kijken of er al iemand geboren was. Tot mijn vriendin zei: "Nu niet meer komen, want ik kom het wel zeggen." Dat was leuk, en hij was op 3 oktober geboren. En vroeger gingen de Volendammers lopen, dan had je van die hoempapamannen. Ja, mannen en die waren verkleed als Volendammers en die liepen dan heel vroeg langs de huizen. Dus mijn vriendin zei: 'Om zes uur komen de Volendammers, dan moet je klaar zijn hoor.'

I-1: Met bevallen?

G: Ja. En die kwamen dan aan m'n bed, met zo'n hoempading ... ik zie ze nog staan en ik zei: "Ben je gek geworden?!" "Je hebt toch een baby, dat zal je weten." En ze haalde ze binnen. Nou, dat was me een herrie natuurlijk. Nou!

I-1: Uw zoon is voor de rest van zijn leven ...

G: Ja, die is getekend voor 3 oktober. Ja, die loopt er mee te koop hoor. Hij zegt altijd: "Ik ben een echte Leenaar." Maar dat was natuurlijk zo fantastisch. Nou ja, toen kwam onze dochter natuurlijk na zes jaar. Toen was ik klaar.

I-2: Dat was de kers op de taart.

G: En dat is ze nog, ze zijn het allebei nog.

I-1: Heeft u tijdens uw huwelijk altijd gewerkt?

G: Ja, ik heb gewerkt tot ik van mijn dochter in verwachting was. Maar toen zij geboren was, toen dacht ik: nou kap ik ermee, want dan moeten ze naar een crèche, of, er was geen crèche, ja, wat was het? Kinderbewaarplaats of zoiets. En toen heb ik gedacht: nou, dat doe ik niet. Je had er natuurlijk twee, dus je moest voor de ander ook onderdak zoeken. Toen dacht ik: ik blijf lekker thuis.

I-1: En toen de kinderen naar de echte school gingen?

G: Ja, toen heb ik nog wel gewerkt, maar dat was dan één ochtend, of twee. Ik heb jaren bij Van der Zalm gewerkt, de slager in Oegstgeest. 37 Jaar, maar dat was dus maar op één punt, één ochtend,

dus, maar dat was altijd wel leuk, dan ging je ook om een beetje onder de mensen te komen. Want dan ben je opeens alles kwijt. Dan zijn je kinderen de deur uit, dat vond ik ook heel ...

I-1: Het nest was leeg.

G: Ja, dat was helemaal niet leuk. En toen ging mijn zoon in dienst, dat was natuurlijk een heel andere, ... die moest je weggeven. Laat ik het zo maar zeggen. Maar die kwam uit dienst en toen kreeg hij verkering en kocht een huisje. Dan heb je weer een overgang dat je er toch nog één thuis hebt. En die ging daarna natuurlijk ook.

I-2: Ja, dat ga je niet tegenhouden.

G: Nou, ik heb wel nog wel de tafel gedekt voor met zijn vieren hoor. Dat ik zei: word ik nou gek?

I-1: Maar u heeft ook andere dingen gedaan toch? Vrijwilligerswerk?

G: Ja, vrijwilligerswerk heb ik ook gedaan. Bij het Rode Kruis heb ik gezeten, op de boot, schoonmaken, de Henri Dunant, en dan helpen met verbinden en koffiezetten. En toen vroegen ze hier aan de kerk of er mensen koper en zilver wilden poetsen. Hebben we ook gedaan, maar het werd te zwaar, zulke kandelaars en klokken en weet ik allemaal. Dus ik zeg tegen m'n man: "We kappen ermee, dat is veel te zwaar". En toen heb ik nog een poosje in Het Gebouw, hier dat nieuwe gebouw, ja eigenlijk met niets geholpen, een beetje de keuken, een beetje afwassen, een beetje opruimen, maar niet iedere dag en ook niet iedere week. Als ik zin had, dan deed ik het. Dat was ook wel leuk.

I-1: Heeft u ook nog contact met mensen uit de Willem de Zwijgerlaan?

G: Ja, ja, wij zijn met drie vrouwen heel lang ieder jaar een week weggeweest, naar het buitenland. We zijn naar Turkije geweest, naar Griekenland, naar Spanje, nog een keer naar Spanje, naar Italië. Dat hebben we heel lang gedaan.

I-1: Zonder de mannen?

G: Zonder de mannen. Was heel erg leuk.

I-2: Dat is altijd heel anders hè?

G: Ja, ik weet wel, als je eraan begint, ik weet nog wel dat ik tegen m'n zoon zei: "Ik ga een weekje weg met de meiden van de Willem de Zwijgerlaan." En hij: "En m'n vader dan?" Ik zei: "Je vader komt niet om van de honger en van de dorst ook niet, denk ik." Ze hebben het geloof ik nooit leuk gevonden. Maar ik heb het wel gedaan en ik heb er geen spijt van. Ik ben blij dat ik het gedaan heb, want nu word je ouder en dan gaat het niet meer.

I-1: En uw man zat er ook niet mee, toch?

G: Welnee, je zorgde dat er eten was in de freezer en mijn zoon woonde hier vlakbij, hier in de Voorstraat. Pa heeft niet vaak alleen gegeten hoor. Alles is zo zijn gangetje gegaan. We hebben ook veel contact met de familie; daar ben ik ook heel trots op. We hebben een zwager, die was met een zus van me getrouwd en die is nou sinds een jaar of zes hertrouwd en we zijn getuigen geweest en daar kom ik altijd nog; daar ben ik heel trots op. Dat hij dat aanhoudt en dat ik dat aanhoud. En dat is niet alleen met hem, maar ook met die vrouw die er nou bij is gekomen en ook met zijn kinderen en met haar kinderen ook hoor, net zo goed. Zij heeft ook vier kinderen en daar hebben we ook heel goed contact mee, en daar ben ik ook heel trots op. En ik hoop ook altijd dat hij dat blijft doen, want ik heb ze, nou niet verzorgd, maar heel lang ging ik twee keer in de week bij haar werken,

aardappelen schillen ofzo. En als er wat was, zei ik ook: "Even Bert bellen". Eerder als dat mijn man het wist, had ik hem al gebeld, van: "Joh, die of die gaat trouwen of die of die is ziek of we eten dit", allemaal kinderachtige dingen. Maar het is wel zo gebleven en dat doe ik nog. Als mijn man ziek is, nou, ook was ie natuurlijk niet lekker, is hij de eerste die ik bel en nou kan hij niet komen, want hij heeft zelf een hersenbloeding gehad. Dat hoop ik nog steeds te blijven doen, want die band zou ik echt niet willen breken. En hij denkt er gelukkig hetzelfde over, en die vrouw ook, want het is gewoon mijn schoonzus. En ik heb gelukkig geen man die jaloers is.

I-1: Ik heb eigenlijk geen vragen meer.

I-2: Ik ook niet.

G: Ik heb eigenlijk verteld wat ik kwijt wil. Ik hoop dat we nog heel lang samen mogen blijven, want we zijn 63 jaar getrouwd. En mijn zoon is 40 jaar getrouwd, in november.

I-1: Jullie zijn wel een trouwe familie hé?!

G: We houden wel van een feestje.